

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. การอภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์การศึกษาความต้องการรูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี เกษตรกรมีความต้องการสวัสดิการต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิการด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการการบริการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาของบุตรหลานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว
2. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีเพื่อการป้องกันการเจ็บป่วยเรื้อรัง เมื่อเจ็บป่วยจะได้รักษาอย่างทันทั่วที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก
3. สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดตั้งโครงการเพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยที่ชำรุดเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีรายได้น้อย
4. สวัสดิการด้านการทำงานและการมีรายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการได้รับการส่งเสริมตลาดผลไม้ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อกระจายผลผลิต เพิ่มมูลค่าของสินค้า เพิ่มตลาดสร้างกลไกราคาให้เหมาะสม

5. สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้มีการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคง สร้างรายได้ให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต เพราะเกษตรกรสามารถกำหนดราคาได้เอง รู้ว่าอย่างน้อยในฤดูการเพาะปลูก เขาสามารถจำหน่ายผลผลิตในราคาเท่าไร? คู้มค่าหรือไม่

6. สวัสดิการด้านนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการสนามกีฬา โรงยิมและลานเอนกประสงค์ไว้สำหรับการออกกำลังกาย พบปะพูดคุยและปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย ในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรก ปัจจัยที่เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาด้านรายได้และรายจ่ายของครอบครัว กลุ่มที่สอง ปัจจัยที่เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ โอกาสทางการศึกษาและหลักประกันจากสมาชิกครอบครัว กลุ่มที่สาม ปัจจัยที่เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความพร้อมในการให้บริการของรัฐและการประสบปัญหาด้านสุขภาพและอนามัย กลุ่มที่สี่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ได้แก่ การแบกรับภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการดังกล่าวจริง ๆ แล้วจะได้แก่ ปัญหาด้านรายได้และรายจ่ายของครอบครัวและการประสบปัญหาด้านสุขภาพและอนามัย

การอภิปรายผล

ในการวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย จะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 พบว่าการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐกิจชวานาของอวี ชายานอฟ

ในทัศนะของชายนอฟ (Alexander Vasil'evich Chayanov 1883-1939) นั้น ชวานาหรือเกษตรกรมีความสามารถในการปรับตัวให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้จนเป็นวิถีชวานา โดยอาศัย 2 แนวทางใหญ่ ๆ คือ 1) ยกระดับพลังการผลิตและ 2) รวมตัวกันเป็นสหกรณ์แนวตั้ง

ปัญหาสำคัญของชวานา คือการขาดการยกระดับหลังการผลิต ชวานาต้องใช้แรงงานอย่างหนักหน่วงและการบริโภคของครอบครัวพวกเขาต้องถูกคุกคามอยู่ตลอดเวลา ชวานาจึงควรเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการผลิตเพื่อเอามาประยุกต์ใช้ การเพิ่มรายได้ของเศรษฐกิจการพัฒนาพลังการผลิตรับเทคโนโลยี แต่ไม่ควรใช้ฐานของเขตแดนประสิทธิภาพของภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวกำหนด

ชาวนาออฟเสนอให้ชาวนารวมตัวกันเป็นสหกรณ์ในแนวตั้ง เพราะเขาเห็นว่าระบบทุนเข้ามาควบคุมการเกษตร โดยการรวมกระจุกตัวทั้งทางตั้ง (Vertical Concentration) มากกว่าทางด้านนอน (Horizontal Concentration) คือผูกมัดผู้ผลิตเข้ากับระบบตลาด กดชาวนาให้อยู่ใต้อิทธิพลโดยการกู้ยืม สร้างกิจการค้าขนานใหญ่รับซื้อพืชผล ควบคุมการขนส่ง ควบคุมเทคนิคการผลิตและแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ทุนเข้ามาแบบนี้ มากกว่าสร้างให้เกิดฟาร์มขนานใหญ่ที่จัดการแบบทุนนิยม ใช้แรงงานรับจ้าง ชาวนาออฟเสนอให้ฟาร์มครอบครัวชาวนาที่กระจุกตัวกันรวมกันขายผลผลิตทางการเกษตร ทำหน้าที่เป็นคนกลางเสียเองจะมีการสะสมทุนในระบบสหกรณ์เหมือนกัน คู่ขนานกับการขายผลผลิตจะมีการจัดการสร้างกิจการแปรรูปวัตถุดิบการเกษตรแยกออกมาจากกิจการภายในฟาร์ม

ครอบครัวก่อให้เกิดกิจการอุตสาหกรรมขึ้นในชนบท สหกรณ์ขึ้นครองฐานะสำคัญควบคุมเศรษฐกิจชนบท และด้วยการช่วยเหลือของรัฐและการที่รัฐให้เงินกู้ยืมสหกรณ์กระบวนการพัฒนานี้รวดเร็วขึ้น สหกรณ์จะขอให้ผู้ผลิตขนาดเล็กเปลี่ยนแผนขององค์กรการผลิตของตน ให้เป็นไปตามนโยบายของสหกรณ์ ในการขายและแปรรูป ปรับปรุงเทคนิคการผลิตและเปลี่ยนมาใช้วิธีการผลิตที่ดีขึ้น เป็นการประกันผลผลิตให้ได้มาตรฐาน มีการคัด แปรรูป จัดหีบห่อและทำเป็นเครื่องกระป๋องแล้วแต่ตลาดโลกจะต้องการ หลังจากนั้นสหกรณ์จะเข้าไปในเรื่องการผลิตมากขึ้น เช่น เข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการจัดหา เครื่องจักร ชลประทาน ฯลฯ โดยจ่ายกำไรจากการซื้อขายและการให้กู้ยืม โดยการพัฒนากระแสไฟฟ้าและการก่อสร้างด้านเทคนิคหลาย ๆ อย่าง คือ โกดัง ที่สาธารณะ และเครือข่ายถนน และตั้งกองทุนสหกรณ์ ทุนแห่งสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาภาคินพนธ์ สะท้อนให้เห็นว่าเกษตรกรรายย่อยของอำเภอเมืองจันทบุรีสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางปัญหาต่างๆ โดยยังไม่ล่มสลายไป เนื่องจากมีความช่วยเหลือจากการให้บริการของรัฐ การช่วยเหลือจากครอบครัวและการมีโอกาสทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการรูปแบบสวัสดิการของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรียังมีปัจจัยค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมรูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อย ดังนี้

1. จากข้อค้นพบความพร้อมของรัฐ โรงพยาบาลของรัฐยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการ เนื่องจากโรงพยาบาลที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีเพียงแห่งเดียว คือ โรงพยาบาลพระปกเกล้า

จะเห็นได้ว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ยังขาดความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงควรมีการเพิ่มศักยภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้มีความพร้อมที่จะรองรับผู้ป่วย โดยเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ เฉพาะทางให้เพียงพอต่อการเข้ารับการรักษา

2. จากข้อค้นพบเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านรายได้และรายจ่ายของครอบครัว ในด้านราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ราคาผลผลิตทางการเกษตร ตกต่ำ เห็นควรให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนตลาดทางเลือก ทุกรูปแบบให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นที่ดินเพื่อสร้างตลาดกลาง มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องเกษตรกรรม ยั่งยืนที่มีเนื้อหาครบทุกเรื่อง (การผลิต แปรรูป มาตรฐานสินค้าตลาดทางเลือก ผู้บริโภค กลุ่มเครือข่าย และนโยบาย) เช่น การสนับสนุนตลาดทางเลือกเพื่อการขยายตัวของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ดังนี้

2.1 ตลาดท้องถิ่นหรือตลาดในชุมชน

2.2 ตลาดนัดสำหรับเกษตรกรที่อยู่ใกล้เมืองและทางคมนาคมสะดวก เช่น ตลาดนัด ในโรงเรียน เป็นต้น

2.3 ตลาดแบบสหกรณ์ที่สร้างความเชื่อมั่นกับเกษตรกรว่าได้ขายผลผลิตแน่นอน

2.4 ตลาดขายตรงและตลาดกลางเพื่อเป็นตลาดขายส่งสินค้า

3. จากข้อค้นพบเมื่อมีปัญหาเจ็บป่วยเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอกับการรักษาสุขภาพ เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้หลักเพียงปีละ 1 ครั้ง การทำอาชีพเสริมก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการดำรงชีวิตแบบพอเพียง โดยการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิตก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง เพราะการใช้ปุ๋ยอินทรีย์นั้นเป็นการช่วยเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่เกษตรกรให้มีโรครกภัยน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลักจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยในเขต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรีผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรมีการขยายพื้นที่การทำวิจัยให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น รูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยควรครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัดจันทบุรี เพื่อทำการเปรียบเทียบแต่ละพื้นที่จะทำให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้เป็นมาตรฐาน

2. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเจาะลึก ในรูปแบบสวัสดิการสังคมของเกษตรกรรายย่อยและมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้